Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Udrag fra En christhen førstis lære (1520)

Citation: Helgesen, Poul: ”Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab”, i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, udg. af P. SEVERINSEN , 1932-1948, s. 5. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helgesen01-shoot-idm140085696682416/facsimile.pdf (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

HØybaarin første oc wærdig herre Cristiern met gudz naade Danmarcis Swærigis. Norghis. Wendis. oc Godhis koning, Hertwg. wdij Sleßwig. Holstenn. Stormarien. oc Dithmerskin. Greffue wdi Oldenborg. oc Delmenhorst Broder Paulus Helie carmelita ynskir gudz naade oc wenskab langt liff, oc cristelig død

Eders naade sende meg ij aar forledhen met hederlig mand doctore Alexandro dæghen i Roeskilde, en bog, bedendis (en dog at eders naade meer schulle haffwe bwdhet) at jeg samme bog schwlle wdsætte paa danske, effther myn formwe, hwilket jeg oc begynthe (dog at jeg wor der till lidhet wijß) oc vdsette nogre quaterne som edhers naade haffwer seet oc læst, Men dhen tid jeg fornam, at samme bog haffde stoor wmage, oc enghen frwkt, thi at hwn meer lærde at gøre synd, en at bedre, oc afflægge, som eders naade. kan en nw lade wiiße mend forfare, dog at hwn war prist aff dhem. dher inghen forstand haffde, hwad heller hwn war ondh heller god, Dher til blændis oc møghet snack [1b] oc sqwaldher i samme bog oc for di war hwn icke wærd at

vdsættis paa danske, Thi forholt jeg dhen wnyttige wmage, saa lenghe, jeg haffde ydermere talet met edhers naade dher om, Dess i mellom kom meg then bog i sind. dher doctor Erasmus Rotherodam haffde dictid, oc screffwet til høybaarinn først Karll, som dhen tid war konge i Hispanienn. oc nw er wdwaldh romerske keysere, hwilken bog som kallis paa llatine Jnstitucio principis christiani oc maa sijes paa danske, En cristhen førstis lære Oc er samme bog i sanhed saa christelig. at jnthet kan meer bekomme en cristhen konge, en widhe oc læße samme bog, heller oc lade læße aff dhe mend for seg, dher sanninghen haffwer kær for wdhen smigher, Oc en dog at hwn ær screffwen aff Erasmo, dher i lærdom fleer offwer winner en jeg scriffwe tør. dha er hwn dog wdhen twilff digtid aff then Helliand. som tall dhen største parth som i boghen staar, Dher til lærir samme bog. icke alsom enisthe. hwore en cristhen konge schal cristelige reghere land oc righe, oc met hwad agt, men oc [2a] giffwer hwn dhe tingesthe faare, dher hwer mand staar wel. oc behoff gøres, i hwad stath de ære wdi skicket, Thi sagde mith sind meg, at jegh jnghen ting kwnne gøre bedhre, ffor then troo oc kerlighed jeg wor myn konghe. oc mith fæderne land pligtig, æn wd sætthe samme bog paa danske, effther dhii jeg haffde sandelige sport, at hwn oc wd sætthis paa ffransoos oc tyske, oc ær dher til saa merkelig, at wdhen hennis lærdom. dha kan inghen cristelige reghere land. oc righe, ffor dhi hwn ær baade bewisth aff scriffthen, oc dher til føyd oc skicket effther dhen leylighed. som nw finnes. wdi wærdsins regementhe, Jeg saa at mange klercke

haffde samme bogh. i hender oc aff henne finge staor wisdom, oc mæst i dhe stycker, dher kongher bwrde at widhe, dog jnghen toordhe dhem paa mynne, Kongher oc staore herre haffwe alting. wdhen sand mend, thi haffwe the aller mest. gode bøgher behoff, hwilke som drijstelige ffor wdhen blygsill oc rædsle. paa mynne os i alle wore gerningher, Dhe ære icke alle troo wænnir. dher ære konge tiænere. Oc ffor di sier Sanctus Bernardus. at wi schwlle icke be[2 b]faale wor salighed dhem, dher wor personer ælskir, men them som dheris eghen sæll haffwer kær, Dhen som icke er seg god, han kan aldrig wære en andhen rætthelige troo, Ffor sodan sag haffwer jeg wdsæt samme bog, oc icke met myndre arbeyde en hwn war poo latine dictid, Thi beder jeg eders naade ydmygelige, at tage dhette mit føye arbeyde til tacke, oc anamme dhet i dhen agt, som dhet giordt ær, Somme skæncke eders naade guld oc dyre sthene, oc somme tiæne i krij oc orlog, men myn formwe ær icky større en hwn kan føye bleck oc papir aff sted komme, Dog hobes meg dhet aff icke myndre kærlighed æn mange waaghe halss oc liff ffor eders naade, Manghe kwnde dog bædir dhette haffwe giord æn jeg, men jeg wer dog icky til ffreeds met saa lang fforhalning, Thi kommer jeg først fram blant saa manghe lærde mend oc meer dorlige maa well skee. æn klogelige, Dog hobis meg at myn gode meening schal for tage i thenne sag alt mistancke till onde, Haffwer jeg oc syndhet mod god danske i thenne bog, dha schal oc dhet meg[3 a] mildelige for ladis, baade fordi at danske ær icke saare beqwem. til at wdlægge andre maal, oc jeg

haffwer aff barndom wærid i closther, oc føye omgang hafft met them dher aff kwnst tale kwnne, aff hwilke jeg schulle haffwe lærth konstelig snak. oc mærkelig taall effther danske maals eyedom, Dog at stoar hast war oc en sag. for hwilken jeg kwnne hwerkin renlige wdscriffwet, heller oc sætthet. wdi dhe skicke oc pynthe dher alting bwrdhe at staa, Meeninghen hobes meg at jeg haffwer icke for glæmd, dog at alle ord haffwe icke dhen ære dhem bwrde, Thi beder jeg eders naade, for guds skyll, at booghen icky strax bort leggis, om alle ting ære icke behagelig i alle maade. widendhis at thet som (wel moo skee) met thet første ær hart oc wbehageligt bliffwer dog met tidhen læt oc behageligt nok, Gud som alle naade giffwer. thet wndhe at alle cristhen førsther. wilde laade thenne bog for seg læße. till ænde, aff the mend ther gud frygthe oc reedeligt skæl haffwe, Heller oc wille hænne selffwe læße i dhet stæd som dhe dheris bøone bøgher offwer læße. Dha hobes meg at theris righe skwlle baade bliffwe stadeghere, oc gud meer taknemmelige [3b]

Boghen lærir først at wdkaare en konge, dher næst at oplære konge børn som er fødde till land oc righe, oc ydhermeere hwore dan dheris mesther skall wære, Der næst gør hwn forskel paa konger oc tyranner. Item hwore land oc riige skwlle christelige regheris, Om god oc salig low at setthe, Om the ther smighre kwnne, Om skat oc exsiiss, Om freed oc dage Oc dher næst om orlog, met hwilket boghen ændhis, Gwd wndhe eders naade saa at reghere thette forgengelighe righe at i matte faa parth wdi hemmerigis righe met then barmhertige gud,